

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 299/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED] t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED], zastúpeného Dr. Miroslavom Králikom, advokátom, ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA KRÁLIK & PARTNERS, združenie, Námestie Martina Benku 5, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp.zn. 1 Tp 121/2021 a jeho uzneseniu z 10. januára 2022 a postupu Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tpo 11/2022 a jeho uzneseniu z 1. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecných súdov v konaniach označených v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť uznesenie Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Tp 121/2021 z 10. januára 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje zrušiť uznesenie Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tpo 11/2022 z 1. februára 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“; spolu s napadnutým uznesením okresného súdu ďalej aj „napadnuté uznesenia“) a priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 2000 eur, ktoré mu má uhradiť samostatne okresný súd, ako aj krajský súd. Rovnako navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru č. k. UHCP-17/NJ-Z-2021 z 10. novembra 2021

bolo sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre zločin prevádzachtva podľa § 356 Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona sčasti za použitia § 3, § 4 ods. 1 písm. a) a c) a § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v rozhodnom období.

3. Uznesením okresného súdu č. k. 1 Tp 105/2021 z 12. novembra 2021 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 1 Tpo 76/2021 z 30. novembra 2021 bol sťažovateľ v uvedenej trestnej veci vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Jeho väzba začala plynúť od 8. novembra 2021.

4. O žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, doručenej okresnému súdu 30. decembra 2021, rozhodol tento súd uznesením č. k. 1 Tp 121/2021 z 10. januára 2022 tak, že podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku predmetnú žiadosť sťažovateľa zamietol; podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal jeho písomný sľub; podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka a podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku neprijal „ponuku peňažnej záruky“ vo výške 10 000 eur.

5. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením č. k. 1 Tpo 11/2022 z 1. februára 2022 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti postupu okresného súdu a krajského súdu a napadnutým uzneseniam (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že predkladané dôkazy v prípravnom konaní nenasvedčujú tomu, že je dostatočne dôvodná obava, že spáchal trestný čin, ktorý sa mu kladie za vinu. Sťažovateľ uvádza, že má nárok vedieť, ako sa súdy vysporiadali s ním predkladanými argumentmi o nedostatočne dôvodnej obave o spáchaní trestného činu, keďže v rozhodnutiach okresného súdu, ako aj krajského súdu toto odôvodnenie absentuje.

7. K dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku sťažovateľ uvádza, že všeobecné súdy sa nevysporiadali s jeho nasledujúcimi argumentmi:

a) na území Slovenskej republiky sa zdržiava pravidelne a nie je obava, že ujde alebo sa bude skrývať;

b) z výpovedí svedkov vyplýva, že doteraz sa na území Slovenskej republiky zdržiaval každý mesiac 1-krát až 2-krát po minimálne 5 až 10 dní a má tu okrem podnikateľských aktivít aj sociálne väzby;

c) existencia trvalého bydliska mimo územia Slovenskej republiky sama osebe nepredpokladá automaticky splnenie podmienok tzv. útekovej väzby;

d) tvrdenie krajského súdu o tom, že sťažovateľ nikdy nekomunikoval s účtovníčkou obchodnej spoločnosti, je nepravdivé a účelové s cieľom vyvolať dojem, že sťažovateľ sa na území Slovenskej republiky nezdržiava;

e) k hrozbe vysokého trestu musí k preukázaniu dôvodnosti tzv. útekovej väzby pristúpiť aj ďalší faktor, a to že z konania obvineného alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná

obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu (poukaz na sp. zn. III. ÚS 276/03 a I. ÚS 187/09).

8. K dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uvádza, že argumentácia obhajoby je úplne ignorovaná, a to tak, že súd sa k nej vôbec nevyjadruje, t. j. nevyjadruje sa k tvrdeniu, že u sťažovateľa neexistuje obava z pokračovania v trestnej činnosti.

9. Sťažovateľ ďalej tvrdí, že všeobecné súdy sa ani vecne a ani formálne nevysporiadali s jeho argumentáciou a dôkazmi týkajúcimi sa:

- a) zabezpečeného ubytovania pre sťažovateľa na území Slovenskej republiky (v ubytovacom zariadení [REDAKOVANÉ]) do ukončenia trestného konania;
- b) písomného sľubu, že sťažovateľ ako obvinený bude viesť riadny život a nebude páchať trestnú činnosť a že si bude plniť povinnosti a obmedzenia, ktoré by mu boli súdom uložené;
- c) návrhu, aby súd zväžil prípadnú náhradu väzby podľa § 80 Trestného poriadku a s tým spojených primeraných povinností a obmedzení podľa § 82 ods. 1 Trestného poriadku.

10. Proti postupu orgánov činných v trestnom konaní sťažovateľ uvádza, že tieto nielenže nezabezpečili relevantný dôkaz, ktorý by dával dôvod na pretrvávanie väzby, ale pri rozhodovaní o dôvodnosti pokračovania väzby neprezentovali súdu ďalší postup a úkony, ktoré plánovali vykonať v prípravnom konaní. Tým, že sa týmto nezaoberali, svojimi rozhodnutiami umožnili „liknavý“ postup vedenia prípravného konania, čo malo za následok, že počas takmer štyroch mesiacov trvania väzby bol vykonaný iba výsluch siedmich osôb (svedkov), u ktorých podľa názoru sťažovateľa neboli zistené žiadne okolnosti, ktoré by oddľoľovali ich vypočutie. To sa v zmysle tvrdenia sťažovateľa prieči samotnej podstate plynutia času počas väzby a v tomto vidí protizákonné a protiústavné konanie Okresnej prokuratúry Nitra v rámci vedeného prípravného konania, ale aj nerešpektovanie skutočnosti plynutia času pri rozhodovaní súdov o žiadosti o prepustenie na slobodu sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a porušenie práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu a ich napadnutými uzneseniami o osobnej slobode sťažovateľa, ktorými bol ponechaný vo väzbe. Podľa sťažovateľa vo veci neexistuje dôvodné podozrenie, že spáchal skutok, ktorý sa mu kladie za vinu; neexistujú skutkové okolnosti útekovej a preventívnej väzby; všeobecné súdy sa nedostatočne vyjadrili k navrhovaným náhradám väzby a napadnuté uznesenia sú celkovo arbitrárne.

12. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje vysloviť porušenie jeho práv (pozri bod 1 tohto uznesenia, pozn.), ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu a krajského súdu v konaniach špecifikovaných v záhlaví tohto uznesenia. Z obsahu ústavnej sťažnosti je však zrejmé, že ústavná sťažnosť celkovo smeruje predovšetkým proti rozhodnutiam vydaným všeobecnými súdmi v súvislosti s rozhodovaním o trvaní väzby sťažovateľa, v nadväznosti na čo namieta ich obsah, navrhuje ich zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. V dôsledku popísaných skutočností a s poukazom na uznesenie ústavného

súdu č. k. I. ÚS 514/2020 z 18. novembra 2020, č. 84/2020 ZNaU ústavný súd vymedzil predmet predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti tak, ako je uvedené v záhlaví tohto uznesenia.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv postupom a napadnutým uznesením okresného súdu:

13. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

14. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05).

15. Proti postupu a napadnutému uzneseniu okresného súdu mal sťažovateľ právo podať sťažnosť, ktoré aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu namietaným právam sťažovateľa mal krajský súd, na základe čoho je vylúčená právomoc ústavného súdu na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv postupom a napadnutým uznesením krajského súdu:

16. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenú súdnu kontrolu zákonnosti jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru (m. m. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018). Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5

ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka (strany) konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi (stranami) konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

17. Vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovoľený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (m. m. II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (m. m. III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011).

18. Ústavný súd na záver pripomína, že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne závery príslušných väzobných rozhodnutí, ale preskúmať, či závery v nich uvedené sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné (IV. ÚS 333/08, II. ÚS 343/09). Povedané inak, úlohou ústavného súdu nie je samostatne posúdiť existenciu väzobných dôvodov sťažovateľa v pozícii inštančne nadriadeného súdu a porovnať svoje zistenia so závermi všeobecných súdov, ale presvedčiť sa, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dáva dostatočný základ na väzobné stíhanie sťažovateľa, a to s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu i na všetky sťažovateľom prezentované relevantné námietky.

19. Ústavný súd preto nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z ústavného hľadiska možno pokladať za akceptovateľné a udržateľné. Kasačnú intervenciu ústavného súdu by mohli vyprovokovať také prípadné rozhodnutia a postupy všeobecných súdov v rámci rozhodovania o väzbe, ktoré by v určitom štádiu trestného konania predstavovali zjavný omyl či exces pri posudzovaní formálnych a materiálnych podmienok väzby, prípadne by boli iným evidentným popretím samotnej podstaty ochrany základných práv a slobôd. Z týchto hľadísk ústavný súd vychádzal aj v prejednávanej príhode.

III.2.1. K námietke dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestného činu:

20. Ústavný súd najskôr pripomína, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného, ale posudzujú „len“, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti

dostatočne odôvodňujú podozrenie, že konkrétna osoba je páchatel'om skutku, ktorý vykazuje znaky trestného činu. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá danosť skutočnosti a informácií, ktorými možno nezávislého a objektívneho pozorovateľa presvedčiť o tom, že dotyčná osoba sa mohla dopustiť trestného činu. Skutočnosti zakladajúce podozrenie však nemusia byť na úrovni dôkazov potrebných k odôvodneniu odsúdenia alebo k podaniu obžaloby (Krejčír proti Českej republike z 26. 3. 2009, č. 39298/04 a 8723/05; Labita proti Taliansku zo 6. 4. 2000, č. 26772/95; Erdagöz proti Turecku z 22. 10. 1997).

21. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že predkladané dôkazy v prípravnom konaní nenasvedčujú tomu, že je dostatočne dôvodná obava, že spáchal trestný čin, ktorý sa mu kladie za vinu, ústavný súd uvádza, že v rámci rozhodovania o väzbe nie je úlohou súdov s konečnou platnosťou hodnotiť vykonané dôkazy a uzatvárať právnu kvalifikáciu stíhaných skutkov, pretože takéto hodnotenie je vyhradené až rozhodovaniu vo veci samej, ktoré nasleduje po vykonaní celého dokazovania v súlade so zásadou bezprostrednosti a ústnosti po podaní obžaloby, pričom rozhodovanie o väzbe sa odohráva iba v rovine pravdepodobnosti, a nie istoty, čo sa týka dôsledkov, ktoré môžu nastať, ak obvinený nebude držaný vo väzbe (m. m. I. ÚS 314/2021).

22. K sťažovateľom namietanej neexistencii dôvodného podozrenia, že mal spáchať skutok, ktorý je mu kladený za vinu a tento má znaky konkrétneho trestného činu, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, sa vyjadril už okresný súd, keď uviedol, že z doteraz zistených skutočností a z obsahu dosiaľ zadovážených dôkazov vyplýva, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný a vykazuje znaky zločinu podľa § 356 Trestného zákona. V tomto kontexte poukázal na konkrétne dôkazy (s. 5 napadnutého uznesenia okresného súdu, pozn.), ktorými podporil predmetné tvrdenie, k čomu následne krajský súd nemal výhrady. Krajský súd sa zaoberal aj skutkovou podstatou predmetného trestného činu, ktorú premietol na prípad sťažovateľa, a hoci vo veci konštatoval isté výhrady (čo samo osebe nasvedčuje, že sa dôvodnosťou podozrenia zo spáchania trestného činu adekvátne pre účely väzby zaoberal, pozn.), sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú.

23. Ústavný súd vyhodnotil predmetnú časť odôvodnenia napadnutých uznesení ako odôvodnenie v medziach limitov ústavnej udržateľnosti pre toto štádium trestného konania, a preto dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2.2. K dôvodom väzby:

24. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ako aj napadnutého uznesenia krajského súdu (v spojení s napadnutým uznesením okresného súdu) vyplýva, že sťažovateľ sa v čase podania ústavnej sťažnosti nachádzal vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

25. Vo všeobecnosti je možné vysloviť, že posudzovanie existencie väzobných dôvodov je vecou často obťažnou a subtílnou a všeobecné súdy musia striktné vychádzať zo zistených konkrétnych skutočností zakladajúcich jednotlivé väzobné dôvody. Výklad zákonných znakov „konkrétnych skutočností“ je predovšetkým vecou všeobecných súdov, ktoré pri dôkladnej znalosti skutkových okolností a dôkaznej situácie tej-ktorej veci musia (mali by) svedomito posúdiť (v ktoromkoľvek štádiu konania), či vzatie do väzby alebo jej ďalšie trvanie/predlžovanie je opatrením nevyhnutným pre dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel ani pri vynaložení všetkého úsilia nemožno

dosiahnuť inak. Príslušné úvahy súdu by mali byť vyvedené vždy z povahy konkrétnej a individuálnej veci vrátane osoby obvineného, z jeho osobných pomerov, rozsahu potrebného dokazovania, z jeho náročnosti a pod. Do týchto úvah súdu sa ústavný súd cíti oprávnený zasiahnuť spravidla len vtedy, ak nie je rozhodnutie o väzbe podložené zákonným dôvodom buď vôbec, alebo ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku republiky, prípadne s medzinárodnými zmluvami, ktorými je v tomto smere Slovenská republika viazaná (m. m. I. ÚS 348/2016).

26. Ústavný súd najskôr poukazuje na právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho, resp. sťažnostného súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie (resp. sťažnostné) konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (m. m. IV. ÚS 160/2011).

27. Vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že z doteraz zadokumentovaných dôkazných prostriedkov a z nich vyplývajúcich dôkazov vyplýva, že sťažovateľ sa na území Slovenskej republiky zdržiaval veľmi sporadicky, pričom činnosť firmy [REDAKOVANÉ], riadil viac telefonicky či prostredníctvom mailu. Zároveň poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ má trvalé bydlisko v Spolkovej republike Nemecko, kde má zároveň aj rodinu. Zdôraznil, že vo veci sťažovateľa prebieha predovšetkým zabezpečovanie a vyhodnocovanie všetkých administratívnych povinností, ktoré firma [REDAKOVANÉ] mala plniť a plnila na podklade legislatívy Slovenskej republiky a Európskej únie. Vo vzťahu k tomu, že sťažovateľ preukazoval svoje zotrvanie na území Slovenskej republiky v priebehu trestného stíhania potvrdením ubytovacieho zariadenia, krajský súd uzatvoril, že obava z úteku pred následkami trestného stíhania je v prípade sťažovateľa vysoká a bez poskytnutia skutočných záruk. Následne stručne zhrnul, že vo veci sťažovateľa je stále daná reálna obava zakladajúca dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Pre komplexnosť ústavný súd dodáva, že k predmetnému väzobnému dôvodu sa vyjadril aj okresný súd, ktorý poukázal aj na výmeru výšky trestu, ktorý Trestný zákon ustanovuje za spáchanie trestného činu podľa § 356 Trestného zákona, a obdobne (okrem iného, pozn.) sumarizoval, že „*obvinený je cudzím štátnym príslušníkom – občanom Slovenskej republiky, srbskej národnosti, trvalý pobyt má evidovaný v Slovenskej republike, na Slovensku v čase páchania skutku nemal stále bydlisko, prespával po rôznych hoteloch, alebo v sídle obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na adrese [REDAKOVANÉ]. Manželka obvineného s deťmi žijú v Nemecku, druhý konateľ a spoločník stíhanej obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] žije v Slovinsku.*“.

28. Zo skutočností uvedených v bode 25 tohto uznesenia je zrejmé, že nie je pravdivé tvrdenie sťažovateľa o tom, že by bol dôvod väzby § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku založený len na existencii trvalého bydliska sťažovateľa mimo územia Slovenskej republiky. Zároveň nie je možné prisvedčiť ani argumentácii sťažovateľa o tom, že by bola jeho väzba odôvodnená len poukazom na hroziaci trest, resp. nemožno sa stotožniť ani s tvrdením o arbitrárnosti napadnutého uznesenia krajského súdu. Ústavný súd tiež považuje za potrebné uviesť, že tvrdenie sťažovateľa v bode 7 písm. b) tohto uznesenia je vytrhnuté z kontextu odôvodnenia predmetného dôvodu väzby okresným súdom. Ústavný súd rezumuje, že odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia okresného súdu je komplexom skutočností, ktoré majú celkovo inú výpovednú hodnotu, ako keby boli len samostatnými skutočnosťami, pričom

v aktuálnom štádiu trestného konania ich ústavný súd vyhodnotil v súhrne ako ústavne udržateľné. Krajský súd teda pri svojom rozhodovaní zohľadnil viaceré faktory, medzi nimi (implicitne) aj fázu trestného stíhania a okolnosti na strane sťažovateľa ako osobné a rodinné pomery, ktoré vo svojom súhrne podľa ústavného súdu predstavujú dostatočný a ústavnoprávne akceptovateľný základ pre výrok napadnutého uznesenia (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Becciev proti Moldavsku zo 4. 10. 2005, sťažnosť č. 9190/03, bod 58; k akceptovateľnosti závažnosti obvinení na odôvodnenie tzv. útekovvej väzby v počiatočných štádiách trestného stíhania pozri aj rozsudok vo veci Chraidí proti Nemecku z 26. 10. 2006, sťažnosť č. 65655/01, bod 40; tiež rozsudok vo veci Garycki proti Poľsku zo 6. 2. 2007, sťažnosť č. 14348/02, bod 47 a tam citovaná judikatúra, m. m. I. ÚS 292/2021).

29. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa o účelovosti tvrdenia krajského súdu, že sťažovateľ s účtovníčkou dotknutej obchodnej spoločnosti „*nikdy nekomunikoval*“, s cieľom vyvolať dojem, že sa na území Slovenskej republiky nezdržoval, ústavný súd konštatuje, že toto tvrdenie krajský súd vyjadril takto: „*Samotná účtovníčka firmy [redacted] nikdy s obvineným [redacted] nekomunikovala.*“ Z kontextu celého napadnutého uznesenia krajského súdu nie je možné vzhliadnuť účelovosť predmetného konštatovania, pričom predmetné tvrdenie je vyhodnotením konkrétneho dôkazu v danej veci. Pokiaľ sťažovateľ explicitne poukazuje aj na nepravdivosť takého tvrdenia, je potrebné konštatovať, že predmetný dôvod väzby by bol v danom štádiu trestného konania udržateľný aj v prípade, ak by sa predmetné tvrdenie preukázalo ako nepravdivé (čo ústavný súd netvrdí, pozn.).

30. K dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ústavný súd pripomína, že pri rozhodovaní o väzbe postačuje reálna hrozba, že obvinený bude konať tak, ako predpokladá už uvedený dôvod väzby, ak nebude vzatý do väzby. Zákon teda nevyžaduje absolútnu istotu o naplnení dôvodu tzv. preventívnej väzby (m. m. II. ÚS 348/2016). Túto hrozbu pomenoval predovšetkým okresný súd na s. 6 napadnutého uznesenia okresného súdu, keď konkrétnym spôsobom poukázal na „*rizikové faktory*“ spočívajúce v kriminálnej minulosti sťažovateľa (spáchanie trestného činu na území iného členského štátu Európskej Únie, pričom spomenul aj „*priestupky v doprave*“ sťažovateľa na území Slovenskej republiky, pozn.) a závažnosti trestného činu, ktorý sa mu kladie za vinu. Zároveň poukázal na dôvodné podozrenie, že páchaním trestnej činnosti si sťažovateľ zabezpečoval zdroj obživy, čo len zvýšilo stupeň obavy z pokračovania v trestnej činnosti podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Túto argumentáciu okresného súdu potvrdil aj krajský súd na s. 8 napadnutého uznesenia krajského súdu. Ústavný súd považuje odôvodnenie predmetného dôvodu väzby zo strany všeobecných súdov za akceptovateľné predovšetkým s ohľadom na aktuálne štádium trestného konania.

31. V nadväznosti na skutočnosti uvedené v tomto bode III.2.2. ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2.3. K nahradeniu väzby:

32. Sťažovateľ namietal, že všeobecné súdy sa nevysporiadali ani s jeho argumentáciou týkajúcou sa nahradenia väzby, pričom v konkrétnostiach poukázal najmä na svoj písomný sľub.

33. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01). Nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv (R 44/2018).

34. Ústavný súd sa v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti zaoberal aj touto námietkou sťažovateľa, pričom zistil, že prípadným nahradením väzby sa zaoberal tak okresný súd (s. 8 napadnutého uznesenia okresného súdu, pozn.), ako aj krajský súd (s. 9 napadnutého uznesenia krajského súdu, pozn.), ktorý vyslovil (okrem iného, pozn.), že písomný sľub sťažovateľa, ako ani navrhovaný dohľad probačného a mediačného úradníka nepovažoval za dostatočný vzhľadom na povahu a závažnosť trestnej činnosti a osobu sťažovateľa, ktorý mal byť iniciátorom a vykonávateľom trestnej činnosti, ktorá je mu kladená za vinu. V kontexte celého napadnutého uznesenia krajského súdu považuje ústavný súd v aktuálnom štádiu trestného konania danú argumentáciu za ústavne udržateľnú, pričom vzhľadom na všeobecný spôsob argumentácie sťažovateľa prezentovaný v ústavnej sťažnosti o nevysporiadaní sa všeobecných súdov s možnosťou náhrady väzby ústavný súd nezistil takú možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Aj túto časť ústavnej sťažnosti teda odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2.4. K postupu orgánov činných v trestnom konaní:

35. Sťažovateľ (bod 10 tohto uznesenia) namieta aj postup orgánov činných v trestnom konaní, ktoré podľa jeho názoru postupovali vo veci „*liknavo*“, pričom všeobecné súdy rozhodovali o jeho žiadosti o prepustenie na slobodu bez rešpektovania skutočnosti tzv. plynutia času. Ústavný súd doznáva, že táto okolnosť nie je pri rozhodovaní o osobnej slobode nepodstatná, naopak, zistené nedostatky v dôraze postupu orgánov činných v trestnom konaní pri objasňovaní trestnej činnosti môžu mať v rámci rozhodovania o pokračovaní väzby vplyv na jej ďalšie trvanie (napr. II. ÚS 375/2020, II. ÚS 301/2020, Tomasi proti Francúzsku, Abdoella proti Holandsku).

36. Z napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva (s. 9, pozn.), že preukazovanie predmetného trestného činu si vyžaduje zabezpečovanie a vyhodnocovanie rozsiahlej dokumentácie činnosti dotknutej obchodnej spoločnosti, ktorá v danej veci prebieha, a zároveň boli vo veci uskutočnené aj procesné úkony s cieľom ustáliť „*finančnú výhodu*“ plynúcu zo stíhanej trestnej činnosti. Zároveň sa k postupu orgánov činných v trestnom konaní explicitne vyjadril aj samotný okresný súd, ktorého rozhodnutie tvorí z hľadiska predmetu konania spolu s rozhodnutím krajského súdu jeden celok. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že otázkou postupu orgánov činných v trestnom konaní sa zaoberal, pričom uviedol, že tieto postupujú vo veci plynulo a bez priťahov pri vykonávaní procesných úkonov.

37. Z odôvodnení napadnutých uznesení všeobecných súdov vyplýva, že otázkou výskytu prípadných zbytočných priťahov v konaní orgánov činných v trestnom konaní v čase trvania väzby sťažovateľa (čo spadá pod ochranu čl. 5 ods. 3 dohovoru) sa zaoberali, avšak tieto nezistili. Ústavný

má výhrady k strohosti ich vyjadrení, avšak s prihliadnutím na už uvedené skutočnosti (bod 34 tohto uznesenia, pozn.) a fakt, že väzba sťažovateľa začala plynúť 8. novembra 2021 (rozhodnutie právoplatné 30. novembra 2021, pozn.), považoval odôvodnenie krajského súdu za stručné, ale nateraz ústavne akceptovateľné. Obdobný záver je potrebné spraviť aj vo vzťahu k námietke sťažovateľa spočívajúcej v tvrdení, že pri rozhodovaní o väzbe všeobecne súdy nezohľadnili plynutie času.

38. Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal aj postup dotknutej prokuratúry, túto v petite neoznačil, v nadväznosti na čo ústavný súd považoval túto jeho námietku len za súčasť argumentácie.

39. Ústavný súd sumarizuje, že napadnuté uznesenia a ani postup všeobecných súdov v označených konaniach nemožno v medziach námietok sťažovateľa považovať za také, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovali vyslovenie záveru o porušení označených práv sťažovateľa (bod 1 tohto uznesenia, pozn.), v nadväznosti na čo ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

40. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. mája 2022

Miloš Maďar
predseda senátu